

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnštvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Komenskega (Poljske) ulice št. 10.

Sacrae Rituum Congregationis

ad Archiepiscopos, Episcopos et Ordinarios provinciarum Goritien., Jadren. et Zagrabien.

Litterae

de usu linguae Slavicae in sacra Liturgia.

(Konec.)

V. In praefatis ecclesiis quae concessione linguae palaeoslavicae indubitanter fruuntur, Rituale slavico idiomate impressum adhiberi poterit in sacramentalium administratione, dummodo illud fuerit ab Apostolica Sede recognitum et probatum.

VI. Sedulo curent Episcopi in suis Seminariis studium provehere cum latinae linguae, tum palaeoslavicae, ita ut cuique dioecesi necessarii sacerdotes praesto sint ad ministerium in utroque idiomate.

VII. Episcoporum officium erit, ante Ordinationem sacram, designare clericos qui latinis vel qui palaeoslavice ecclesiis destinentur, explorata in antecessum promovendorum voluntate et dispositione, nisi aliud exigat ecclesiae necessitas.

VIII. Si qui sacerdos, addictus ecclesiae ubi latina adhibetur lingua, alteri debeat ecclesiae inservire quae palaeoslavici fruitur idiomatis privilegio, Missam solemnem ibi celebrare, Horasque canere tenebitur lingua palaeoslavica; attamen illi fas erit privatim Sacra peragere et Horas canonicas persolvere latina lingua.

Idem vicissim dicatur de sacerdote, palaeoslavici idiomatis ecclesiae adscripto, cui forte latinae ecclesiae deservire contigerit.

IX. Licebit pariter sacerdotibus latini eloquii ecclesiae inscriptis, in aliena ecclesia quae privilegio linguae palaeoslavicae potitur, Missam privatam celebrare latino idiomate.

Vicissim sacerdotes, linguae palaeoslavicae ecclesiis addicti, eodem idiomate Sacrum privatim facere poterunt in ecclesiis ubi latina lingua adhibetur.

X. Ubi usus invaluit, in Missa solemnī Epistolam et Evangelium slavice canendi, post eorundem cantum latino ecclesiae ipsius idiomate absolutum, huiusmodi praxis servari poterit, dummodo adhibeatur lingua palaeoslavica. In Missis autem parochialibus fas erit, post Evangelii recitationem, illud perlegere vulgari idiomate, ad pastorem fidei instructionem.

XI. Si forte, in paroeciis quae linguam habent palaeoslavica, aliquis e fidelibus prolem renuat sacro sistere fonti nisi Rituali latino baptismus conferatur; vel si qui matrimonium recuset celebrare nisi latina lingua sacer absolvatur ritus, Parochus opportune illos instruat, moneatque; et si adhuc in propria sententia persistent, baptismum, aut benedictionem nuptialem privatim latina lingua ministret.

Vicissim agatur in paroecia latinae linguae, si quis slavico idiomate ritus praedictos omnino peragi similiter exigat.

XII. In praedicatione verbi Dei, aliisve cultus actionibus quae stricte liturgicae non sunt, lingua slavica vulgari adhiberi permittitur ad fidelium commodum et utilitatem, servatis tamen generalibus Decretis huius S. Rituum Congregationis.

XIII. Episcopi illarum regionum ubi eadem in usu est lingua vernacula, studeant uniformi curandae versioni precum et hymnorum quibus populus indulget in propria ecclesia, ad hoc ut qui ex una ad aliam transeunt dioecesim vel paroeciam in nullam offendant precationum aut canticorum diversitatem.

XIV. Pii libri in quibus continetur versio vulgata liturgicarum precum ad usum tantummodo privatim christifidelium, ab Episcopis rite recogniti sint et approbati.

Datum Romae, ex Secretaria SS. Rituum Congregationis, die 5. Augusti anno MDCCCXCVIII.

C. Card. Mazzella S. R. C. Praefectus.

D. Panici S. R. C. Secretarius.

Pravila za predavanje gregorijanskega koral.*)

Po svojem bistvu je koralno petje, kar mora biti vsako umetno petje, iz lepe modulacije in urejenega gibanja prihajajoča slovesna deklamacija teksta. Pri koralnem petji treba toraj dobro gledati na tri reči:

1. na tekst. On je glavna stvar in mora tudi biti. Dobro izgovarjanje teksta je prvi zahtevek za lepo predavanje koralnih spevov.
2. na modulacijo (melodijo) t. j. na lepo in urejeno poredje tonov, brez ozira na njih zvezo s tekstom.
3. na redno gibanje melodije, z ozirom na njeno zvezo s tekstom, kar se imenuje rhytmus.

Izgovarjanje koralnega teksta.

Dobro izgovarjanje teksta je tako važno, da je od njega naravnost zavisno lepo predavanje koral. Prej moraš pravilno govoriti, ako hočeš lepo

*) Sestavil odbor Cecil. društva v Alzaciji za društvene člane.

peti; in nikdar ne pozabi starega reka: Poj besede z notami tako, kakor jih izgovarjaš brez not. To je temeljni stavek za predavanje koral. Koralni tekst bodeš pa le tedaj prav izgovarjal, ako 1.) vsako posamezno besedo za-se, in 2.) besede v njihovi zvezi med sabo pravilno izgovarjaš ali deklamuješ.

I. Izgovarjanje posameznih besed.

Vsaka beseda, tudi vsaka latinska, obsega enega ali več samoglasnikov in enega ali več soglasnikov in se izgovarja z nekim poudarkom. Pevec mora vedno na to gledati, da vsako besedo, vsak njen zlog z največjo razločnostjo in z najboljšim lepoglasjem izgovori in poje. Lepoglasje dajo samoglasniki, razločnost pa soglasniki.

a) Samoglasniki.

1. Posamezni samoglasniki ali sestavljeni v dvoglasnike se morajo glasiti jasno in čisto, zvočno ali bolj zamoklo, kakoršna je njih narava, toda brez vsake kalnosti kakega dijalekta.

2. Glas samoglasnika mora med trajanjem tona vedno istega značaja biti. — 3. Pri dvoglasnikih ima prvi samoglasnik glas in le proti koncu se mu drugi samoglasnik naglo priklopi, n. pr. la-údem. — NB. Izgovarjaj di-é-i, fi-de-i, ne pa diái, fíái. Zlasti moraš paziti, da bodeš besedo eléison prav izgovarjal; beseda je čveterozložna, toraj izgovarjaj e-lé-i-son, ne pa eláison. — 4. Med dva samoglasnika, ki nista dvoglasnik, ne devaj tujega samoglasnika, n. pr. me(i)us, me(i)am, De(i)us itd. — 5. Pred samoglasnik v začetku besede ne postavljalj drugega glasu, n. pr. (n)Amen, (h)Amen, (n)Agnus etc.

b) Soglasniki.

Soglasniki dadó besedi razločnost; zato se morajo 1. po svoji kakovosti kot trdi (p, t, k=c) in mehki (b, d, g) prav določno in jasno izgovarjati. To velja že za navadni govor, tembolj pa za petje. 2. Ker leži tonovski glas na samoglasniku, zato se morajo soglasniki hitro izgovarjati, da ne zaustavljajo glasú vokalov. 3. Zveneči soglasniki (l, m, n, r, s), kadar se podvojijo, naj se tudi tako slišijo, n. pr. tol-lis, ne tolis; il-la, ne ila; sibýl-la, ne sibýla; hosán-na, ne hosána; ter-ra, ne tera etc. Nikar ne zanemarjalj soglasnikov končnikov; reci toraj *et* in ne *eđ*, *sunt* etc. Toda varuj se pri vseh teh točkah, da ne bodeš smešno pretiraval.

c) Náglas.

V vsaki latinski besedi nahaja se le en sam naglašen zlog. To je jako važno pri daljših besedah, n. pr. *dominatiónes*, *benedictiónibus* etc., pri katerih bi morda hotel izgovoriti: *dóminatiónes*, *bénedictiónibus*.

1. Jednozložne besede ne potrebujejo gledé naglasa nobenega posebnega pravila. (Vendar ne preziraj spodaj postavljene opazke.) 2. Dvozložne imajo náglas na prvem zlogu. 3. Tri- in večzložne imajo naglas na predzadnjem ali predpredzadnjem zlogu, ki je v naših koralnih knjigah z znamenjem označen. Naglas ne gré nikdar čez predpredzadnji zlog nazaj.

Opazka. Besede brez naglasa so:

a) vezniki začetkom stavka ali njega dela; n. pr. *Sicut erat in principio, et nunc est semper . . .* kjer besede *sicut* in *et* nekoliko odjenjajo in se ne naglašajo, zato, da se naglas sledeče jima besede bolje poudarjajo. b) Predlogi pred svojim zaimenom ali samostalnikom; n. pr. *ad te, super te, propter nos, in te, in se, Deum de Deo, lumen de lumine.* c) Oziralna zaimena, katera ne začenjajo glavnega stavka, n. pr. *Agnus Dei, qui tollis . . . Tu es qui venturus es . . .* Toda: *Qui vult venire post me; qui sedes ad dexteram Patris; Qui tollis peccata mundi.*

NB. Naglašena so vprašalna zaimena: *Quis est iste, qui venit de Edom? — Quis revolvat nobis lapidem?*

4. Naglas besede obstoji v ojačenem in nekoliko podaljšanem izgovarjanji naglašanih zlogov. Iz tega sledi le-to pravilo: Pred in za naglasom stoječi zlogi naj se izgovarjajo slabše kot naglašen zlog; *párávít, hómínēs.*

Opazka. Brezglasni zlogi se morajo prav razločno izgovarjati in dobro slišati, zlasti v besedah, naglašanih na predpredzadnjem zlogu, n. pr. *Dóminus, ne Dóm'nus, hómínes, ne hóm'nes, pédum tuórum, ne péd'm t(v)orum etc.*

Pri besedah, naglašanih na predpredzadnjem zlogu je enako grdo, pri zadnjem zlogu naglo umolknuti, kakor ga nenaravno poduljšati: toraj ne izgovarjaj *hómíness, pa tudi ne hómínēēs.*

II. Deklamacija stavka.

Sveti teksti koralnega petja niso posamezno stoječe, odtrgane besede, marveč snujejo v svoji zvezi navdušeni, bogati, čudoviti molitveni jezik svete cerkve. Prevelike važnosti je toraj, da izražamo tekste tako, da na novo pokažemo njihovo vsebino. Zato je najpred treba, da se teoretično in praktično naučimo pravil za izgovarjanje posameznih besed. Za izgovarjanje besed v njih zvezi z drugimi besedami naj služijo še sledeči migljaji:

1.) Vsaka beseda se mora sama za-se izgovoriti in razumeti, t. j. vsaka posamezna beseda se mora ločiti od svoje sosedne besede. Toraj ne izgovarjaj *Dixidominusdominomeo*, ker bi iz tega lahko naredil: *Dixido minus domi nomeo*; ampak govori in poj: *Dixit Dóminus Dómíno méo.*

2.) Slične začetnike in končnike besed loči jasno, à vendar ne plašno in pretirano, n. pr. *Dixit Dóminus, Qui sedes ad dexteram; Tu es Sacerdos. — Kyrie eléison. Veni elécta mea; erit gloria a Dómíno etc.*

Glavna stvar, katere se je treba držati pri deklamaciji teksta, je, da govoriš in poješ smislu primerno. K temu je pa, kakor se samo ob sebi razumi, prvi pogoj, da ti je znana vsebina teksta, da to skup izgovarjaš ali poješ, kar po obsegu skupaj spada, in da po krajših ali daljših prenehljajih ali pavzah ločiš, kar je logično različno. Prav zato pa tudi ni krivična, marveč popolnem naravna zahteva, da ima pevovodja tekst koralnih pesmi v prevodu ter more tako pevcem vsebino pesmi vsaj po njih smislu priobčiti. Potem bi se več ne pelo: *Crucifixus | étiam pro nobis*, Bil je križan tudi (celò) za nas (!), ampak *Crucifixus — étiam pro nobis*: Bil je tudi križan za

nas. Ne pelo bi se več: Et in Spiritum, sanctum Dominum, t. j. (verujem) v Duha, svetega Gospoda, ampak: et in Spiritum sanctum, Dóminum et vivificantem, in v Duha svetega, Gospoda in oživljavca; ali v *Libera*: dum discússio | vénerit atque | ventúra ira; Kadar sodba | pride in | prihodnja jeza; namesto: dum discússio vénerit | atque ventúra ira; ali v *Alma Redemptoris*: Tu quae | genuisti; ti katera | si rodila, namesto Tu | quae genuisti itd. Na ta način bi izginila enaka in še grša popačenja sv. teksta.

(Konec prih.)

D o p i s i.

Iz Celja. (Cerkvena glasba in 50 letnica Nj. Veličanstva Fr. Jožefa I.) Res, da se mora veseliti vsak avstrijski državlján tako redke slavnosti, kakoršno obhaja ravno letos naš mili vladar. Že lansko leto, posebno pa v sedanjem času, se vsak dan číta po raznih časnikih, kako se sem in tam slovesno praznuje cesarjeva 50 letnica. Po nemških časnikih je bilo tudi večkrat opaziti, kako so si duhovniki in glasbarji prizadevali tudi z liturgičnim petjem proslavljati imenovano slavnost. Kaj pa se je pisalo po naših slovenskih časnikih v tem oziru? Kolikor je meni znano, smem reči, da prav nič. Ne, to ni res, kajti nekateri časniki so vendar poročali, da se je poleg lepega govora na prižnici, krasno okinčanega altarja, z rožicami ovenčanih devojk, s streljanjem, kakor tudi petjem na kóru petdesetletnica dobro obnesla. Nekaj, kar je pri slovesni službi jako potrebno — o tem pa nam vsi domači časniki niti trohice ne obvestijo. Zakaj pa ne? Gotovo zato, ker mislijo, da je za službo božjo dovolj, ako pripelje g. učitelj ali organist kakih 10—20 šolskih otrok na cerkveni kor, da ondi malo začivkajo kako pesmico, koje je skoval on sam. To je neopravičeno, ako si kdo tolmači, da je na kóru vse in redu, če se je med slovesno sv. mašo popevala cesarska pesem, katera se ima peti le na konci sv. maše, ne pa tam, kjer se ima popevati po ukazih liturgije.

Mehkužna, trivijalna, fidel-in-dudel-glasba nima prostora v svetišču božjem, naj se obhaja slovesna sv. maša za cesarja, kralja, papeža, škofa ali koga družega; vsakokrat mora biti petje na kóru tako urejeno, da harmonira s tekstom v mašni knjigi. Graje vredno pa je tudi to, da večina naših g. organistov ne vedó, kaj bi pri zahvalni pesmi za cesarja respondirali. Dovolite, č. g. vrednik, da takim nevednežem na tem mestu pokažem nenaavadno respnzorijo, koja se ima odgovoriti le takrat, kadar se poje Te Deum za vladarja. Tale je: „*N. Domine, salvum fac Imperatórem nostrum. R. Et exáudi nos in die, qua invocáverimus te.*“ Vsi drugi odgovori so večidel taki, kakor se imajo popevati ob raznih prilikah zahvalne pesmi. Toraj v Rituale je treba nekoliko pokukati in stvar bođe jasna. — Pri tej priliki se tudi usojam spregovoriti o takoimenovani cesarski maši na prostem, (Feldmesse), katera se vrši vsako leto 18. avg. Res je lepo za uho, ako igra vojaška godba Haydna „Pred Bogom“ pri celi maši, a koliko veličastnejše pa bi bilo, ako bi ta godba spremljala kako latinsko mašo s 30 ali 40 pevci. — Ravno v sedanjem času se po naših krajih opravljajo popevane črne sv. maše, za presvetlo ter prezgodaj umrlo cesarico Elizabeto; zato hočem tudi v teh žalostnih slovesnostih par besedi spregovoriti. Na V — je cerkveno predstojništvo zahtevalo, da se mora pri taki črni maši popevati namesto offertorija pesem „Nad zvezdami“, in za Communio „Blagor mu“. No, no, če je pa tako petje za črno mašo dostojno, potem bi smel ondotni č. g. župnik za take slučaje tudi rabiti color albus ne pa črni plajšč. Toraj kar v cerkev ne spada, mora ven, tudi s kora; kajti ondi tiči še mnogo glasbenih „cukerčkov“, koji le poslušalcu gizdave glasbe dobro ugajajo. Toraj, ako hočemo svoje dolžnosti vestno izpolnjevati, moramo pred očmi imeti vsebino gregorijanskega korala. Seveda, z imenovano nalogo se ima v prvi vrsti baviti čast. duhovščina, kakor tudi vestni cerkveni orglavec in pevci, kateri popevajo v cerkvi v čast božjo. Le po takem potu se bodo izpolnile besede „Dajte Bogu kar je božjega, in cesarju,

kar je cesarjevega." Dragi bralec! ostanimo še nekoliko pri koralu. Zakaj nam prav za prav sv. cerkev podaja liturgične knjige? — In vendar se nekateri glasbarji toliko za nje brigajo kakor za lanski sneg. Res žalostno, da se po nekaterih krajih Libera, Subvenite, In paradisum, kakor tudi splošni psalmi, tako čudno predavajo, da je človeka res strah in groza, ako to petje sliši.

Toraj gospodje cecilijanci in cerkveni predstojniki! zdramite se, ter povejte, kdaj vendar mislite na ramo potrkati vsem tistim, kojim je cerkvena glasba le deveta briga? Ako si človek ogleduje po raznih muzejih slikarske in kiparske umetnine in druge spominke iz starodavnih časov, kako se te stvari visoko cenijo! A vse drugače se godi z zatiranim koralom in umotvori cerkveno-glasbenih velikanov 14., 15. in 16. stoletja, ki so tako umetno izdelani, da mora moderno muzikalični svet pred njimi trepetati in se jim globoko uklanjati. Na delo torej vsi, kar nas je somišljenikov, pa tudi oni, kateri so še od nas oddaljeni; trudimo se „viribus unitis“ Bogu na čast ter sv. glasbi v prosepah!

K. Bercar.

Od zgornje Savinje. (Dve slavnosti. To in ono.) Gospod vrednik! Blagovolite sprejeti v Vaš cenjeni list par vrstic. Sicer se boste čudili, češ, zakaj tako pozno? A oprostite, čakal sem spretnejega poročevalca, a se nihče ni oglasil.

Dan sv. Antona P. 13. junija se je blagoslovilo novo cerkveno bandero, in se je pri tej priliki pelo: Papežka himna, zl. Ig. Hladnik; pete litanije P. A. Hribar. Tantum ergo, Hribar. Missa „Kind Jesu“ zložil Schweitzer. Druge vloge koralne vse po določbi sv. cerkve. „Te Deum“ Ant. Foerster. Dne 1. in 2. avgusta (Porcijunkula) veliki romarski shod; 1. avgusta zvečer: Tantum ergo - Genitori, ter pete litanije, oboje zložil A. Hribar. 2. avgusta: Dvojno slovesno opravilo; pri prvem: Tant. in Genit. A. Hribar. Missa „Kind Jesu“ Intr. Graduale, Offertorium Commun. koralno, k ofertoriju še dostavili „O esca viatorum“. Pri drugem opravilu Tant. Genit. „Cecilija“ Missa „St. Caecilia“ autc. A. Foerster. Druge vloge vse koralne. Pri darovanji okoli altarja so se pele slovenske Marijine pesmi raznih skladateljev, Foerster, Hladnik, Hribar. Ob tej priliki bil je pevski zbor pomnožen od nekaterih pevk in pevcev oziroma organistov iz sosednjih župnij ter č. gosp. kaplana Piveca iz Škal, ki je izvrsten basist — koralist.

Zbor je pel precizno ter je svojo nalogo dobro izvršil, posebno koral se je dobro prednašal z ozirom na nedostatnost, ki je pri tamkajšnjem koru, namreč da morajo pevci vedno na cerkvi popevati, med tem ko orglavec pevcev in isti orglavca ne vidijo. To je za vse jako težavno, si lahko vsak sam misli. Toraj vsa čast tamošnjemu orglavcu gospodu Fr. Filipu za njegov trud in vstrajnost v njegovem težavnem poklicu ter v tako neugodnih razmerah. Zgoraj omenjeno, da morajo pevci na cerkvi stati, je bilo v tem oziru še pred letom slabejše, ko je bila igralna miza zadaj za orglami.; ko pa je g. Fr. Filip precejšno svoto nabral, da se je nova igralna miza postavila spredaj pred orgle in pristavil še II. manual, je obžalovati, da se ni toliko dovolilo (ker so orgle skrajšane), da bi se iste pravilno izpeljale, kar bi spreten orglarski mojster gotovo lahko za majhno svoto izdelal.

Da bi se orglavčevo stališče olajšalo, bi ne bilo napačno, ako bi se na kor stopnjice iz cerkve izpeljale, tako, da bi ne bilo treba ženskam skoz samostan hoditi ter se na koro prostor za pevce tako ogradir in uredil, da je vstop na kor mogoč tudi mešanemu zboru.

Ker sem že ravno v Gornjegrajski dekaniji, dovolite, g. vrednik, da se mimogredé dotaknem še sosednjih župnij.

Cecilijansko oziroma liturgično petje gojijo vrlo dalje na Rečici, Ljubnem, v prvi vrsti v dekanijski cerkvi v Gornjemgradu, ki se je 23. septem. povodom Nj. Veličanstva † cesarice Elizabete mrtvaške maše z obilno asistencijo pel Requiem za možki zbor, zložil Claudio Casciolini. Ta krasna a lahka skladba je zložena v strogo cerkvenem duhu; kjer imajo na razpolago možke zборе, bi je pač ne smelo manjkati. Dr. Fr. Haberl jo toplo priporoča. (Dobi se pri Fr. Pustetu v Reznu.) — Tudi v Solčavi se giblejo. Da pa je v Lučah, sv. Francišku, Mozirji, Šmartnu in v Noviščtu vse pri starem, krivi so deloma gg. „Rectores Ecclesiae“, največ pa orglavci sami, ki se zato nič ne brigajo ali niso sposobni. Najbolj škandalozno pa se popeva v Lučah, kjer se tudi še kakšna poskočna vmes zaigra; ter v

Novištifti, kjer je zelo obiskana božja pot. Romar stopi v zares krasni hram božji, vtopljen v pobožno molitev; pa silno ga vznemiri, ko zasliši raz kor nepravilno orglanje in poskočne „viže na „cigumigu“. Gotovo se s takšnim rajanjem služba božja ne povečuje ampak — nasprotno. In to se dogaja vsak praznik v romarski cerkvi. Gospodje! berite vsaj kako liturgično knjižico in „Cerkveni Glasbenik“; ako ga nimate, si ga naročite, ter proučujte cerkveno glasbo, zakaj nismo več v začetku 19. stoletja, ampak že na konci. —

Priporoča se v prihodnje

Vaše gore list.

Z Dunaja, 8. oktobra. — Upam, da boste danes z mano zadovoljni, ker Vam pri- nesem veselo novico, da je naše vis. častito nadškofijstvo izdalo in razposlalo toliko po- trebni ukaz o cerkveni glasbi. Hvala Bogu in nj. eminenci, kardinalu Gruscha! — Ker so se opravičene tožbe o razdejani cerkveni glasbi na Dunaji vedno bolj množile, prišel je na dan v „Wien. Diöc. Bl.“-u razglas, zlasti namenjen cerkvenim pevovodjem in orga- nistom, ker so ti v prvi (? Vr.) vrsti pri nas zakrivili propad cerkvene glasbe. — Težišče tega ukaza leži v tem, da poudarja liturgični značaj cerkvene glasbe, katero tudi tu imenuje „integrirajoč del službe Božje“ ter da „enako lepo kakor važno“ službo pevo- vodje spozna za cerkveno. Dosledno zahteva toraj razglas od prosilca za službo cerk- kvenega dirigenta poleg potrebne, po spričevalih dokazane glasbene izolike, „da razumi cerkvene obrede, liturgične tekste in škofijski direktorij.“ Direktorij in Graduale Romanum naj se kupita za dirigenta iz cerkvene blagajnice. Sevěda se razglas, govoreč o porabnosti skladb, katere se imajo v cerkvi predavati, in katere izbirati je pevovodji še pripušćeno, trdno drži liturgičnega stališća in pripušća le take skladbe, „katere se zlagajo s cerkve, nimi predpisi in imajo popolni liturgični tekst.“ Izključiti pa se morajo vse one skladbe, katere so brez glasbene vrednosti, prazne, plitve, sentimentalne ali pa posnete iz po- svetnih skladb, n. pr. iz oper, oratorijev itd., sploh skladbe, katerim manjka cerkveno- liturgičnega značaja.

Dalje se knez nadškofijski razglas nasproti postavi razgrajanju solistov ter ž njim spojeni reklami in prepoveduje najstrožje pri nekaterih cerkvenih korih nahajajoči se nered, po časnikih vselej razglašati imena solistov“ kot poniževanje cerkve v kon- certno dvorano. „Da se bodo te naredbe natančno izpolnjevale, skrbel bude dotični cerkveni predstojnik“, bere se proti koncu razglaša, ki še pevovodjem nalaga, „vsako leto poročati o vseh glasbenih predavanjih, o moćeh in sredstvih, ki so mu na razpolago, o stanji orgel, godál, muzikalij in dr., katero poročilo od župnika potrjeno se ima doposlati ordinarijatu.“ Velike važnosti utegne biti sledeća določba: „Vrh tega se bodo od ordinarijata imenovani nadzorniki za cerkveno glasbo tu pa tam po posameznih cerkvah o njenem stanji prepričevali ter o njem ordinarijatu poročali.“

Ako se uresniči to, kar namerava dunajski razglas, da se namreć iztrebi gnusoba iz cerkvá glavnega mesta Avstrije, potem smemo pričakovati, da tudi druge cerkve krenejo z glasbo na boljšo, pravo pot s pomoćjo sv. Cecilije Bogu v slavo. Z.

S Kanalskega. Dovolite, gospod vrednik, tudi meni v svojem listu mal prostorček, da tudi jaz kaj povem. — Čital sem v zadnji številki „C. Glasb.“, da je g. Gorišć umrl. No, naj mu njegovo umetnost namešćajo pa v nebesih angelske harmonije. Saj na Kanalskem je napravil menda samo ene orgle. Ene (v Avćah) so pa Zupanove. Druzih dobrih orgel pri nas ni, razen starih laških (kombiniranih). Većinoma pa tu po naših kuracijah orgel sploh ni. Sliši se le petje „á capella“ ali strokovno rećeno: vokalna glasba, (ali po gorsko rećeno, (v=b) — bokalna glasba). Res se tu in tam sliši petje kakor kvakanje vinskih bratcev.

Pać v novejšem času smo na boljsem. Iz Kanala smo nekako dobili vzgled, kjer se sliši tu in tam kaj poštenega: Koralni „Tantum ergo“ mojsterski spremljan po gosp. M. Z. in pravilno petje veliki teden. Tudi drugi gospodje n. pr. na Gorenjem polji, na Mar. Celji, v Levpi itd. — se trudijo za pravo cerkveno petje. V Levpi se je „spuntal“ organist, „un maestro d'adagio“ — in prav je. Saj so tudi orgle take, da je čudo, da jih niso poslali na razstavo v Chicago! Sploh v naših mokrotnih cerkvah bi bilo bolje si napraviti

harmonium (orgle: Tonzungen-system), kakor je imajo v Kobjiglavu na Krasu: s petimi spremenimi in pedalom in dvema stolpoma z gluhih piščali za lepoto — od H. Lhota. — V Levpi imamo 2 soprana, 2 alta, 2 tenorja, 5 basov in pojemo tudi že koralni Credo in mašo: Lavtižar op. I, dalje tudi Schweitzerjevo: Angelorum custodum. — Res imamo še nekatere „Riharce“ — ker se ne more kar hitro iz pekla v nebesa skočiti. A vendar je bolje tako, kakor nekje, kjer se je pelo; „skož' živo vero špegam o.“

Treba je še omeniti, da se tu na Kanalskem dobi veliko starih pesmi, katere se gibajo v starih toninah, ali vsaj v molih in koje bi se moralo nabrati in kot dragocenosti ohraniti. Teško se je tudi boriti z ljudskim ukusom, ki je okužen od bližnjih vodenih italijanskih melodij. Nekateri se ustijo: Danes pa je bil „Credo“ tako žalosten, to je mrtvaško petje, še samo krste je manjkalo. Seveda! Saj v cerkvi je skrivnostna smrt. „Zakaj kolikorokrat boste jedli ta kruh, in kelih pili, boste oznanovali smrt Gospodovo — —“ (I. Korint. 11, 26.)

Levpski.

Razne reči.

— Čez 114 let so čč. gg. oo. cistercijani, sinovi sv. Bernarda, dné 4. oktobra t. l. zopet v posest vzeli stari samostan v Zatičini na Dolenjskem. Kateri katoliški Slovenec bi tega ne bil vesel, ako mu je znano, kako blagodejno da so njih predniki skozi stoletja delovali na tem kraju. Pa zlasti tudi cecilijanci se smemo radovati tega prihoda, ker je znano, da se cistercijani v Mehrerau-u (na Predarlškem), od koder je prišla nova naselbina v Zatičino, za pravo cerkveno glasbo toliko trudijo, da ga morda ni drugzega samostana v Avstriji, ki bi toliko storil zanjo, kot ravno Mehrerau-ski mnih. Kakor so iz Beurona pregnani benediktini v Prago in Sekovo, in od tod na vse strani zasejali svoj krasni koral, tako smemo upati, da bodo zatiški cistercijani pri nas zdaj gojili cerkveno glasbo takó, kakor v svojem prejšnjem domovji ter da bode tudi njihovo seme obrodilo po vsi škofiji in še dalje obilo dobrega sadu. Toraj dobro došli čč. očetje!

— † V Passail-u na Štajerskem umrl je dne 21. julija t. l. mnogozaslužni, marljivo in vstrajno delujoči vodja cerkvenega zbora in skladatelj Francišek Arnfelsner, 52 let star. Tu je služil kot učitelj nad 25 let; bil je jako priljubljen. Število njegovih opusov je skoro 250. Naj bi ga bila sv. Cecilija s svojim nebeskim zborom pripeljala v večni mir! R. I. P.

— „Teoretično-praktičnega tečaja za cerkveno glasbo“ v Turinu, ki ga je vodil dr. Fr. X. Haberl od 11. — 15. septembra t. l., udeležilo se je 182 oseb iz cele Italije, med njimi 18 ženskih. Vse se je lepo vršilo, navdušenost je bila velika; navzoči so bili 4 škofje. Dal Bog, da bi uspeh ne izostal!

Naznanilo. Na mnogostranska vprašanja gg. kolegov si usoja podpisani naznaniti, da visoka c. kr. namestnija v Gradcu z odlokom z dné 13. julija t. l., štev. 6677 ni potrdila društvenih pravil „Podpornega društva organistov“, ampak jih poslala z navodilom popravka.

Taista so se po zahtevah dotičnega odloka popravila in v zopetno najvišje potrjenje poslala. Kakor hitro dojdejo pravila, se skliče osnovalno zborovanje, da bode zamoglo društvo prej ko mogoče začeti svoje delovanje. — Bratski pozdrav vsem gg. tovarišem!

Silo. Šentjure, predsednik osnov. odbora.

Listnica vredništva:

G. M. Vaši želji ne moremo ustreči, ker o oni famozni pontif. maši nimamo niti črkice; znano nam je le to, kar nam je o njej pravil prijatelj, kateri pa tudi ni bil navzoč. Samo to postavimo tū v zadnji kotichek, da se pri-oni pontifikalni, toraj slovesni maši prve vrste, niso pele ne stalne, ne spremenljive mašne pesmi; marveč le piskal in trobil se je znanj vojaški „Wir werfen uns darnieder“ — za introitus; introitus ut Kyrie; Kyrie ut Gloria, Gloria ut Graduale etc. etc. usque ad finem. Responsoria so se pela. Ne vemo, kaj bi bilo bolj umestno za označenje tega cerkv. zločina: elegija ali satira. Poskusite Vi, saj Vam bīje pesniška žila; nas je — sram obširnejše razpravljati to stvar, katera je z ozirom na okoliščine v resnici „abominatio in loco sancto“.

Današnjemu listu je pridana 10. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gujezda**. — Odgovorni vrednik glasb. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.